

Kontakten

Ericsson
LM

LM-ARNAS TIDNING

Kontakten

LM-arnas tidning

Ansvarig utgivare: Hugo Lindberg
Redaktör: Sigv. Eklund, tel. 453
Redaktionssekr.: Håkan Kjell, tel. 1565, 454

Redaktionskommitté:

Henning Augustsson, Vt 27, tel. HF 291
Rolf Fischer, T/Krmk, tel. Tellus 396
Folke Zandin, Vas, tel. HF 611
Karl Einar Österlund, Vt 18, tel. HF 718

Lokalredaktörer:

J Hagdahl, Ermi och BA, tel. 56; J Wäneland, SER, tel. 305; S von Melstedt, SRA, tel. 211; M Steiner, Kabelverket, Älvsjö, tel. 31; B Larsson, Alpha, tel. 17; A Hofström, SIB, tel. 231; P Nyhult, Rifa, tel. 109; C G Löfgren, FÖB, tel. 250; E Wandel, RGA, tel. 163; G Falkman, HU; A Olsson, SKV; Å Jurstrand, Katrineholm; P Mowald, Söderhamn, tel. 49; Å Bergman, Karlskrona; H Leksell, Örebro; L Falk, Alingsås; L O Larsson, Göteborg/Möndal.

Omslagsbilden:

— Nej, ni får inte lyssna, för nu ska jag ringa till Jultomten och önska mej många, många fina klappar.
Foto: Hans Nyrén, Televerket

Ur innehållet:

	Sida
Apropå ett miljonjubileum	103
Rifas nya Grännafabrik	105
Alltid i startgropparna	106
Väljarjubileum i Söderhamn	107
Sieverts Kabelverk	108
Intervju i Rangoon	112
Trädstumpar	115
Språksamt med »Lunkan»	116
Ung man med »knytnävar»	119
1960 — ett ganska bra idrottsår	119

NYA PATENT

Å följande uppfinningar gjorda inom koncernen har under tiden 29 september – 15 november 1960 beviljats patent (förteckningen anger uppfinnarens namn och tjänsteställe, uppfinningens titel samt patentnummer):

Snell, G A, T/Kk — Kopplingsanordning — 173.736;

Petersson, R V, SKV — Kopplings- eller kabelskåp — 173.741;

Svedberg, T, tidigare T4ed — Anordning för konstanthållning av varvtalet hos en utgående drivaxel — 173.862;

Bergman, A K, NEC, Svala, C G, NEC — Anordning vid en flerkanalpulsöverföringsanläggning — 173.952;

Ytterligare 102 000 automatlinjer till Egypten

L M Ericsson har undertecknat ett nytt stort kontrakt med den egyptiska telefonförvaltningen angående leverans av automatiska telefoncentraler. Kontraktets belopp uppgår till ca 50 miljoner kronor, som avser materielleveranser från Sverige, vartill kommer ca 7 1/2 miljoner kronor för installationsarbeten.

Leveransen omfattar utrustning för 102 000 linjer. Av dessa skall 60 000 linjer installeras i Cairo, 20 000 i Alexandria och ca 22 000 i tretton andra egyptiska städer. Samtliga telefoncentraler skall vara färdiga att tas i bruk före utgången av 1965.

I november förra året tecknades ett stort kontrakt mellan den egyptiska telefonförvaltningen och L M Ericsson angående leverans av automatiska telefon-

stationer för Cairo och fem andra städer i Nildeltat på ca 26 miljoner kronor. Nyligen har förvaltningen också beställt 60 000 telefonapparater för leverans från Sverige. Det nu ingångna avtalet är en följd av förvaltningens beslut att i framtiden bygga ut sitt telefonnät uteslutande med stationer av L M Ericssons moderna koordinatväljarsystem, som under de senare åren snabbt vunnit insteg på ett stort antal marknader.

L M Ericsson har tidigare utfäst sig att lämna den egyptiska organisationen för industrins femårsplan tekniskt bistånd vid uppförandet av en fabrik i Egypten, där licenstillverkning av viss telefonmateriel skall ske. L M Ericsson har även åtagit sig att utbilda egyptiska tekniker i samband med stationsleveranserna och fabriksprojektet.

Jugoslavien beställer KV och telex

L M Ericsson har i hård internationell konkurrens erhållit beställningar från den jugoslaviska telefonförvaltningen på ett större antal interurban- och telexstationer till ett belopp av 20 miljoner kronor.

Genom dessa beställningar kommer ett tjugotal jugoslaviska städer att utrustas med moderna fjärrtrafikstationer och telexterminaler av L M Ericssons välkända koordinatväljarsystem. Detta innebär, att hela den interurbana telefontrafiken inom ett par år kommer att vara automatiserad samt att det nuvarande telexnätet tredubblas.

En mindre del av ovan nämnda leveranser kommer att ske från den jugoslaviska telefonfabriken »Nikola Tesla» i Zagreb. Sedan 1954 tillverkar denna fabrik automatiska lokaltelefoncentraler av L M Ericssons koordinatväljarsystem på licensbasis för utbyggnad av det jugoslaviska telefonnätet. Hittills har ett trettiotal jugoslaviska städer sådana telefoncentraler med sammanlagt ca 40 000 linjer i drift och ytterligare centraler för ett fyrtiotal städer är beordrade och under tillverkning.

Styrelseval i Ermi

tjänstemannaklubb

Ermi Tjänstemannaklubb hade årsmöte den 26 okt 1960, varvid ny styrelse valdes för verksamhetsåret 1/10-60-30/9-61. Samtliga utom kassören och vice ordf är omvalda i den nya styrelsen som har följande medlemmar: ordförande Lars-Olov Olsson, vice ordf Nils Boström, kassör Börje Håkansson, sekreterare Alvar Åkerström, vice sekr Gun Pettersson. Ermi Tjänstemannaklubbens verksamhetsområde omfattar tjänstemännen vid AB Ermi, Telefonaktiebolaget L M Ericsson BA/V och Dma.

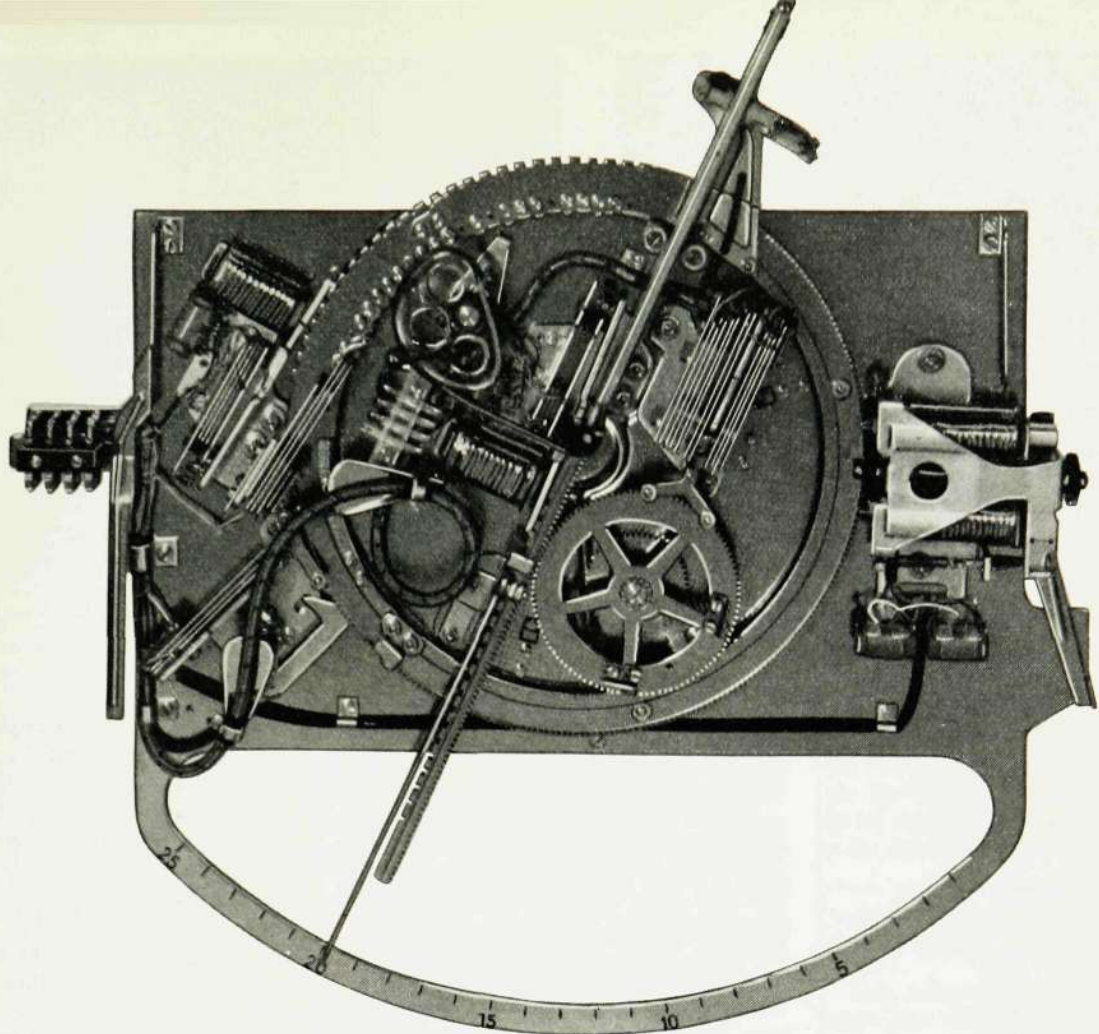
Ljungh, K S, ABA/Tki — Tryckknappströmställare — 173.954;

Fredin, S A, GÖ/Fek, (meduppfinnare Krantz, J O M, ej anställd hos LME) — Förbikopplare vid tjuvalarmsystem — 174.052.

Skyddspropaganda vid KV

Skyddskommittén vid Kabelverket i Älvsjö anordnade den 26 oktober en propagandaafton för skyddsarbetet. Disp Anders Steiner välkomnade kvällens föredragshållare, kanslichefen E Thörnberg från Arbetarskyddsnämndens kansli, som talade över ämnet »Aktuella arbetarskyddsfrågor».

Efter den diskussion som följde visades två skyddsfilmerna, »20 minuter kvar att leva» och »Arbetsklädernas roll».

Apropå ett miljonjubileum

LM Ericssons 500-väljare nr 1 000 000 har lämnat monteringsbandet på Söderhamnsfabriken. I anslutning till denna händelse följer här en artikel om den välkända och för bolagets tillverkning så betydelsefulla produkten.

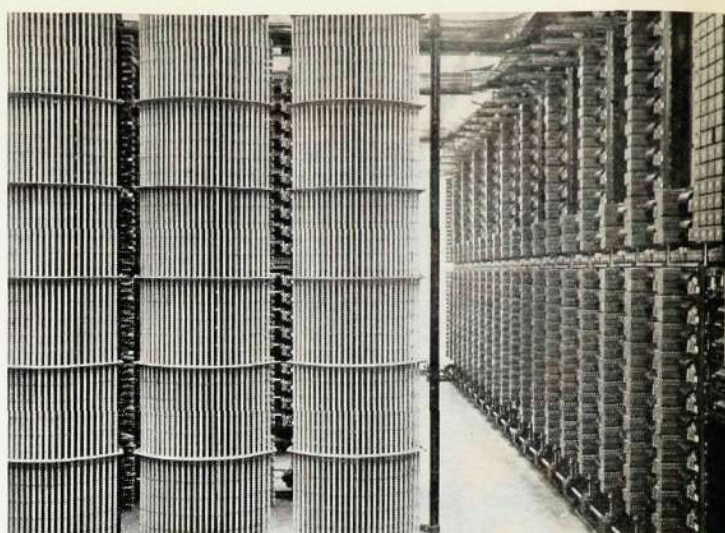
Det första försöket att automatiskt sammankoppla telefonledningar framgår av ett amerikanskt patent från 1879. Den däri föreslagna anordningen var emellertid i konstruktivt hänseende ofullständig. Tanken var dock väckt och den grund lagd på vilken en lång rad av spekulativa uppfinnare byggt vidare. En konkurrenskraftig väljare måste ha stor driftsäkerhet, den skall helst vara snabb, naturligtvis vara billig, fordra litet utrymme och dessutom uppfylla en del andra krav, som man ställer på den. Det är givetvis svårt att få väljare som hundraprocentigt motsvarar alla dessa önskemål. Konstruktörerna har därför varit tvungna att kompromissa och har kommit fram till olika lösningar. I LM Ericssons stora automatsystem användes i huvudsak två typer av väljare: 500-väljaren och koordinatväljaren.

Den bärande principen för 500-väljaren är den s. k. blanktrådsmultipeln, som 1913 uppfanns av telefondirektören Axel Hultman vid Televerket. Hans förslag

Lennart Heldt visar jubileumsväljaren för direktörerna Åberg och Käell.

gick ut på att låta väljararmarna släpa direkt över blanktrådar för att därigenom slippa lödning och förbindning mellan individuella kontakter. Trådarna är placerade i vertikalt ställda plan (mattor), och väljararmen går först horisontellt till den valda mattan och därefter vinkelrätt mot den första rörelsen i mellan trådmattorna till det bestämda kontaktläget. Ursprungligen tänkte sig Hultman en 10 000-väljare, men denna visade sig vara för stor och svår att hantera i tillverkning och drift. År 1918 gjorde dåvarande ingenjören vid LME Knut Larsson, numera direktör Knut Käell, en beräkning av lämplig väljarstorlek med hänsyn till kostnaden och utrymmesbehovet och fann att storleken 500 linjer skulle vara lämplig. Tillsammans med framlidne ingenjören David Lienzén lyckades han att på mindre än ett år få

Från den automatiska stationen Norra Vasa, Stockholm 1923. På den vänstra bilden ses 500-väljare t v, reläer t h. Högra bilden visar multipelfält av blanka trådar t v, och reläer t h.

**L M Ericssons
första automatstationer
med 500-väljare
på några marknader:**

- 1923: Norge och Holland
- 1924: Sverige
- 1925: Italien
- 1926: Spanien, Turkiet och Mexico
- 1928: Polen
- 1929: Ryssland
- 1930: Argentina
- 1931: Brasilien
- 1932: Finland, Island och Colombia
- 1939: Equador
- 1941: Bolivia
- 1950: Panama och Venezuela
- 1951: Egypten
- 1954: Libanon
- 1955: Etiopien

fram en prototyp för den 500-väljare med vertikal blanktrådsmultipel, som vi fortfarande med stor framgång tillverkar.

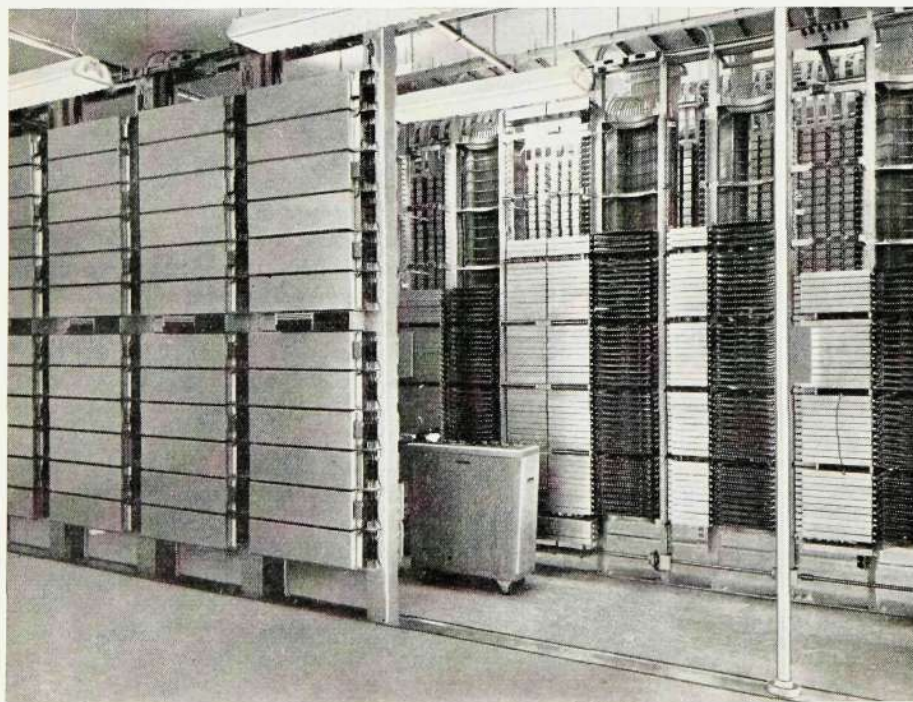
Den 10 maj 1923 öppnades den första stationen enligt det nya systemet i Rotterdam och på hösten samma år stationer i Hamar och Kristiansund i Norge samt på nyåret 1924 den första stockholmsstationen, Norra Vasa. Beställningar följde sedan i snabb takt. Av vidstående förteckning framgår årtalen för 500-väljarens introduktion på en del marknader. I slutet av 1949 hade en halv miljon 500-väljare tillverkats vid HF.

Även om dagens 500-väljare fortfarande är baserad på de ursprungliga konstruktionsidéerna har en hel del detaljer omkonstruerats och förbättrats under årens lopp. Tillverknings teknikens utveckling, nya material och ökade drift-

tekniska krav på stationerna har därvid varit vägledande. Speciellt sistnämnda krav har varit viktiga att tillgodose. Det kan också lätt konstateras på basis av driftstatistik att 500-väljarsystemet, trots att det kom fram redan 1919, inte lider av några ålderskrämpor, utan väl motsvarar även de skärpta fordringar, som idag ställs på hög driftsäkerhet och låga underhållskostnader. Resultatet har uppnåtts med hjälp av en förnämlig konstruktion, tillverkad med hög kvalitet av arbetare och tjänstemän, som känner ansvar för sina arbetsuppgifter.

Eftersom 500-väljarens driftsäkerhet är en av de faktorer, som kraftigt bidragit till den stora succé, som L M Ericssons 500-väljarsystem fått både i Sverige och utlandet, kan följande episoder vara av intresse.

Den 20 september 1952 utbröt en stor brand på telefonstationen i Västerås, uppbyggad enligt 500-väljarsystemet och placerad i våningen under den manuella interurbanstationern i Västerås. Eld hade utbrutit på natten i interurbancentralen, som snabbt brann ned. I Stockholm fick LM-folket vid sextiden på morgonen reda på branden och fick i uppdrag av Telestyrelsen att omedelbart se till vad som kunde göras för att klara trafiken på automatcentralen i våningen under den nedbrunna interurbancentralen. När vi efter en snabbtryckning i bil kom till Västerås efter någon timme, var branden på interurbancentralen släckt. Ingenting fanns kvar av interurbanborden eller takstolarna. Vattnet rann i alla trappor och elden låg fortfarande och pyrde här och var. Men hur underligt det än låter: 500-väljarcentralen fungerade. Golvet var fullt av sågspån och utmed stati-

Väljarsalen med L M Ericssons 500-väljare vid telefonstationen i Grensås, Island. Stationen uppfördes 1957 och omfattar 4 500 linjer.

ven hade vattnet runnit ner från våning-
en ovanför. Stativen var övertäckta med
presenningar så gott det sig göra lät,
men man kunde höra hur väljarna rass-
lade under dessa provisoriska skydd. Den
allmänna uppfattningen var dock att
centralen skulle kollapsa när som helst.

Från ASEA i Västerås lånades fläktar
och varmluftsaggregat och med dess hjälp
lyckades vi snabbt få stationsutrustningen
något så när torr. Det är knappast troligt
att abonnenterna i Västerås märkte nå-
gonting av att det hade varit något fel
på själva lokalstationen. All förbindelse
med yttrevärlden var förstås bruten un-
der någon tid, men Televerket lyckades
genom provisoriska anordningar åter-
knyta förbindelserna med övriga Sverige.
I ett telefonsystem med känsliga och öm-
tåliga väljare är det tvivel underkastat
att lokalstationen skulle ha kunnat klara en
sådan påfrestning.

Från krigsåren finns också en hel del
exempel på hur 500-väljarcentraler drab-
bades hårt men till följd av väljarens oöm-
ma konstruktion åter kunde sättas i stånd.
Automatcentralen i Palermo i Italien
t. ex. blev mycket illa åtgångnen 1943.
Trots ytterst svåra förhållanden beslöt
man reparera skadorna. Väljare, reläer,
register etc. grävdes fram ur spillrorna,
krökta axlar rätades ut och detaljerna
rengjordes från jord och grus. Trots brist
på olja började väljarna fungera igen
och fastän apparaturen i tre år stod re-
lativt oskyddad för damm och fukt hölls
centralen i drift tills den kunde repareras
ordentligt tre år senare.

Hög driftsäkerhet på en automatstation
kan kanske uppnås med hjälp av en stor
underhållspersonal, som ständigt och
jämt ser över anläggningarna. I L M
Ericssons 500-väljarsystem erfordras yt-
terst liten personal för att underhålla cen-
tralen. För några år sedan fick vi besök
i Stockholm av en ingenjör från det
engelska televerket, som kom för att när-
mare studera driftsförhållandena på de
automatiska telefonanläggningar, som
L M Ericsson levererat. Han hade tagit
del av underhållssiffror och driftstatistik
i de svenska teletidningarna, men hade
svårt att tro på de uppgifter, som Tele-
verket och LM publicerat. Sedan han
tittat på en del av anläggningarna i Stock-
holm och gjort besök i Telestyrelsen kom
han en dag till LM och sa ungefär så
här — »Hemma i England har man be-
rättat att svenska Televerket klarar av
underhållet på en 500-väljarstation för
10 000 nummer enbart med hjälp av en
man och en hund. Idag har jag fått höra
att Televerket gör en del experiment i
Kalmar för att undersöka om man kan få
ner underhållet ytterligare, så jag skall
resa ner och se efter vad de tänker göra.»
När engelsmannen kom tillbaka till
Stockholm blev han tillfrågad hur det
hade gått nere i Kalmar. Hans svar var

Rifas nya Grännafabrik startklar

L M Ericssons dotterbolag Rifa har
byggt om den under förra året inköpta
fabriken i Gränna. Taklagsfesten hölls
den 30 september, och maskinerna flytta-
des in i de nya lokalerna i början av
oktober. Tillverkningen vid Grännafabri-
ken kommer att omfatta elektrolytkon-
densatorer för telefoner, radio och TV.
För sådant arbete lämpar sig flinka flick-
fingrar bäst, varför antalet manliga an-
ställda kommer att vara mycket blyg-
samt.

Kondensatorerna är oerhört känsliga
för föroreningar av alla slag, och man
har också vidtagit ytterst noggranna åtgär-
der för att skydda det ömtåliga ma-
terialiet. Vattnet inom fabriken är sålunda
fullt i klass med t. o. m. apoteksköpt de-
stillerat vatten. Personalen, som så små-
ningom skall uppgå till 80, arbetar hela
tiden med skyddsrockar och skyddshand-
skar. För att riktigt vara på den säkra si-
dan kom företagsledningen överens med
Gränna stad om att gatan utanför nybyg-
get skulle permanentas innan tillverkning-
en satte igång.

Den nya Rifafabriken rationaliseras i
största möjliga utsträckning. Arbetena
förflyttas med transportband, som auto-
matiskt avlastar transportlådorna på
förutbestämda arbetsplatser.

Som en av de första svenska fabri-
kerna introducerar Rifa i Gränna ar-
betsinstruktion per bandspelare. De ny-

kort och koncist: »De har gjort sig av
med hunden.»

I allt var vid årsskiftet 59/60
3 111 940 linjer anslutna till 500-väljar-
stationerna och inom koncernen fanns då
ytterligare order på 401 110 linjer. En
del av stationsutrustningarna har tillver-
kats av Elektrisk Bureau i Norge och
FATME i Italien. De äldsta stationerna
är fortfarande i drift med de ursprung-
liga väljarna.

anställda får via ett inspelat band lära
sig sitt arbete, något som sparar både
tid och pengar. Men för säkerhets skull
har man givetvis också vanliga instruk-
törer, beredda att assistera den meka-
niska läraren.

Det telefonsinnade Sverige

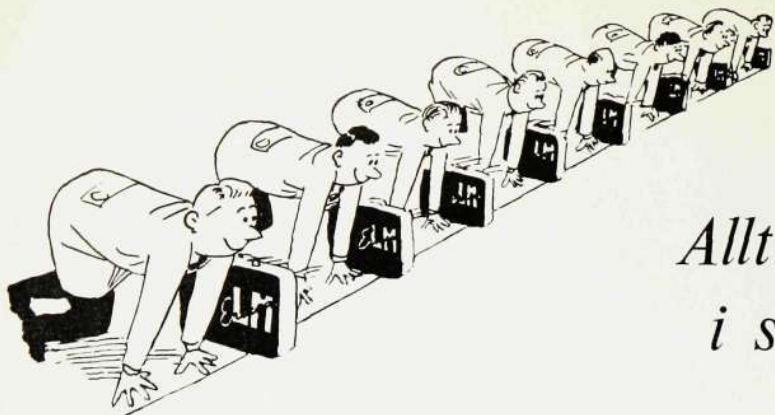
Hur många telefoner finns det i Sve-
rige? Hur många mil långt är telefon-
nätet? Vad tycker folk om Ericofonen?
Dessa och många andra »telefoniska» frå-
gor fick vi svar på när vi tittade i Tele-
verkets intressanta lilla skrift »*Det hände
1959*», en sammanfattning av telenytt un-
der förra året.

Vi börjar med telefonantalet. Den för-
sta juli i fjol fanns det 2 588 224 appar-
ater i vårt land, av vilka 86,4 % var an-
slutna till helautomatiska stationer. Det
betyder att 347 svenskar av 1 000 har te-
lefon. Sammanlagt 7 205 stationer behöv-
des för att klara av alla samtalen. Vad
beträffar rikssamtalen var 59 % helauto-
matiska och 82 % av hela antalet kunde
expedieras utan någon väntetid. Detta
trots att det i Sverige finns inte mindre
än 8 050 571 kilometer telefonledningar.

Tycker folk om Ericofonen? För att få
svar hade man frågat 1 000 abonnenter.
Av dessa föredrog 900 (!) Ericofonen
framför den traditionella modellen. Ett
ganska övertygande bevis för dess popu-
laritet.

Hur mycket tror ni man tjänade på att
sätta om telefonkatalogen till mindre stil?
Tro det eller ej, men 1960 års katalog
blev 1,95 miljoner kronor billigare och
1,4 miljoner kilo lättare än tidigare års.
Och då är ändå bara drygt hälften av
seriens 17 000 sidor omsatta.

Till sist kan vi tala om att de telefon-
sinnade svenskarna under 1959 utväxlade
över fyra miljarder telefonsamtal med
varandra och utlandet.

Alltid i startgroparna

120 000 mil om året reser FÖB:s reparatörer i »Underhållstjänsten» som »lagar fel» innan de hinner uppstå och f. n. omfattar 2 500 kunder i 50 underhållsdistrikt.

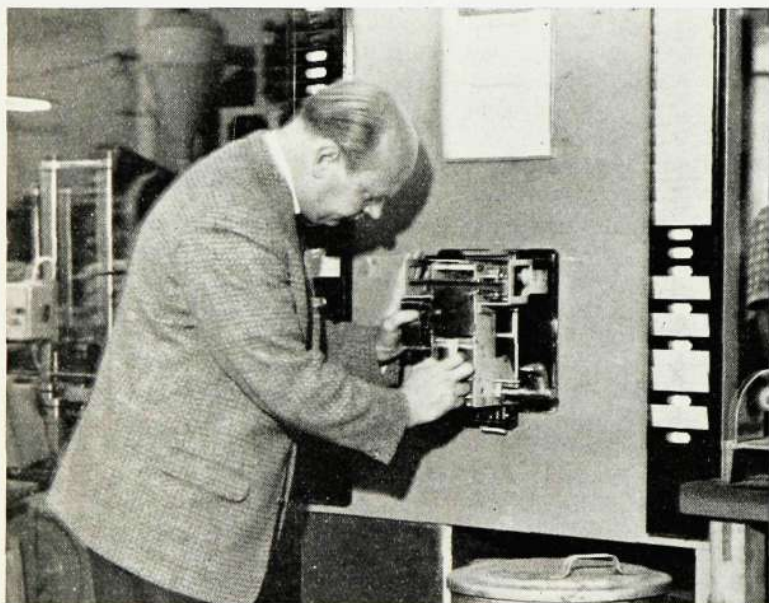
För bara några år sedan var det närmast tabu att tala om underhållsfrågan i samband med försäljning av teletekniska anläggningar. Försäljaren ville helst i sin argumentering framhålla och köparen ville helst höra, att materielen var så bra, att fel över huvud ej kunde uppstå.

bättre, dels om de långa resorna kunde elimineras, dels om mer arbete kunde läggas ner på förebyggande underhållsåtgärder. I enlighet därmed påbörjade FÖB en organisation, där landet uppdelades i underhållsdistrikt, inom vilka reparatörerna fick bo-sätta sig och svara för skötseln av ett be-

Det är ett känt faktum, att det blir billigare, att underhålla en fastighet istället för att låta den förfalla och sedan bygga nytt. Denna regel gäller även för teletekniska anläggningar, vilkas livslängd ökas väsentligt med ett effektivt underhåll. De underhållsavtal, som FÖB erbjuder kunderna i detta syfte, har gjorts mer omfattande än vanliga s. k. »putsavtal». I avtalet ingår således, förutom förebyggande underhållsåtgärder, även fri reparation utan begränsning vid fel på anläggningen. Dessutom har i avtalet inkluderats reservdelar, så att utbyte av förslitna delar sker kontinuerligt utan att kunden drabbas av extra kostnader.

FÖB har för närvarande ca 2 500 underhållsavtal, fördelade på ett 50-tal distrikt. För uttryckning vid speciella tillfällen och för anläggningar, som ej är belägna inom de organiserade distrikten, finns ytterligare ett 50-tal reparatörer stationerade i Stockholm, Göteborg och Malmö. Reparatörerna är utrustade med »uttryckningsbilar», som rullar ca 120 000 mil per år!

En FÖB-reparatör måste ha en allsidig utbildning. Han måste behärska bl. a. radio, förstärkare, telefon, tidkontroll, centralograph samt skiftande typer av signalanläggningar. Utbildningen blir därför mycket omfattande. Den totala utbildningstiden för FÖB-reparatören, innan han är färdig för ett självständigt uppdrag, är ca 6 år.

Åke Björkqvall är en av reparatörerna i Stockholmsdistriktet. På bilden ser han till en stämpelklocka hos en kund.

I dag är tänkesättet i detta avseende väsentligt annorlunda. Kanske är bilen och TV-apparaten orsaken till omsvängningen. Underhållsfrågan dvs tillgången på reservdelar och fackkunnig personal för reparation och översyn av anläggningarna tas oftast upp av köparen, innan han definitivt bestämmer sig för en anläggning. Försäljaren ställs då inför närgångna frågor, som han kanske inte alltid kan besvara på ett tillfredsställande sätt.

Vid LM Ericssons Svenska Försäljnings AB, FÖB, som levererar och installerar teletekniska anläggningar på den svenska marknaden, har underhållsfrågan alltid ägnats stor uppmärksamhet. Med en omfattande försäljning över hela landet har också en reparatörstab kunnat organiseras, som står till kundernas förfogande vid driftsstörningar i anläggningarna.

Redan i början på 1950-talet fann man dock, att underhållet skulle kunna göras

gränsat antal anläggningar. Fördelningen av anläggningar är så ordnad, att anläggningarna i distriktets periferi är belägna högst 5 mil från reparatörens hemort. För närvarande är ca 50 sådana distrikt organiserade, och de täcker huvudparten av landets tätområden. FÖB tecknar underhållskontrakt med kunderna, vilket innebär, att man »lagar felen» innan de uppstår dvs utför regelbundna rutinrevisioner av materielen så att begynnande svagheter och slitage kan upptäckas och elimineras innan fel uppstår. Eftersom distriktsreparatören har bara ett begränsat antal anläggningar att sköta får han god kännedom om de enskilda anläggningarna och om företagen, där de finns installerade. Han blir därför i praktiken en modern hustomte, som pysslar om exempelvis telefonanläggningen eller tidkontrollanläggningen så att ägaren oftast utan att märka reparatören kan konstatera, att anläggningen går perfekt.

Väljarjubileum i Söderhamn

Den 12 oktober lämnade den miljonte 500-väljaren monteringsbandet vid LM Ericssons fabrik i Söderhamn. Det betydelsefulla ögonblicket bevittnades av 500-väljarens uppfinnare, dir. Knut Käell, VD Sven T Åberg och direktörerna Malte Patricks och Hans Werthén bland flera andra.

Jubileumsväljaren, monterad på en platta av ädelträ, överlämnades till sin upphovsman av VD, som bl. a. framhöll att det var en stor händelse och en milstolpe i det 84-åriga företagets historia, när den miljonte väljaren nu tillverkats. Dir. Åberg fortsatte med att konstatera att konstruktionen i stort sett är densamma som 1918, men att väljaren sedan dess förbättrats och moderniserats. Hur länge en 500-väljare kan fungera vet man inte, den tycks vara outslitlig.

VD tackade alla medarbetare som gjort det möjligt att föra fram företagets produkter till den plats de idag intar på världsmarknaden. Han vände sig särskilt till dir. Käell, som i sin egenskap av konstruktör skapat förutsättningarna för detta miljonjubileum.

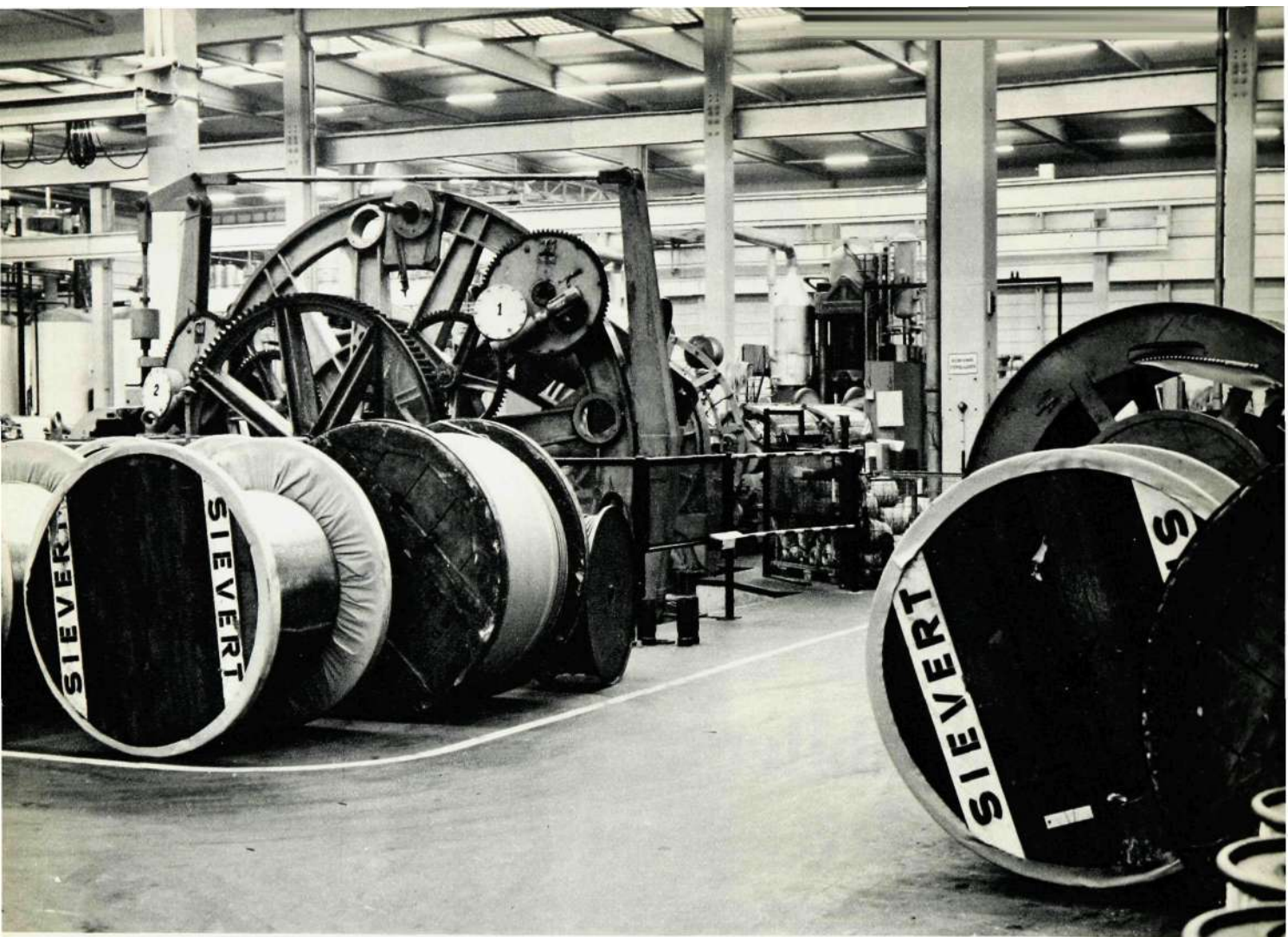
500-väljarens uppfinnare tackade i ett svarstal och sade att framgången med denna väljare inte är en mans verk, utan resultatet av ett intimt lagarbete som många deltagit i.

Han berättade att de första serietillverkade 500-väljarna togs i bruk 1923 i Rotterdam och samma år på ett par stationer i Norge. I Sverige började väljaren användas först ett år senare.

500-väljaren av idag består av 600 olika delar. Tiden att montera den, sedan alla detaljer är tillverkade, är omkring två timmar.

På den stora bilden överst på sidan håller den miljonte 500-väljaren på att färdigställas. Fr v ses väljarens konstruktör, dir. Knut Käell, dir. Malte Patricks, disponenten vid Söderhamnsfabriken, John Ericsson, VD Sven T Åberg, förman Gösta Eriksson och dir. Hans Werthén. Th överlämnar dir. Åberg jubileumsväljaren till konstruktören, dir. Käell. På bilden ovan th får fru Stina Olovsson, som hållit på längst med den miljonte 500-väljaren, av VD motta den bukett som följde med jubileumsföremålet.

Sieverts Kabelverk — ett storföretag som blir större

Vid Esplanaden i Sundbyberg ligger en stor fabriksbyggnad i glastegel och betong. En neonskylt ger upplysningen: Sieverts Kabelverk, Huvudfabriken. Inne i de 200 meter långa hallarna finns en massa maskiner av imponerande storlek. Kabeltillverkningen kräver mycket utrymme, och visst finns den varan på LM Ericssons dotterbolag SKV, men ändå inte tillräckligt. Därför bygger man om och bygger nytt, och det ordentligt. Vi tänkte berätta litet om nybyggnaderna, men först vill vi försöka ge ett intryck av vad företaget med över 1 600 anställda är och gör.

På Sieverts tillverkningsprogram står: kraft- och telekabel, gummi- och plast-isolerade ledningar och kablar, dynamotråd, kondensatorer för kraftteknik, kabelmuffar, kabelskåp och industriarmatur.

Fabriksområdet i Sundbyberg omfattar 64 000 kvm, tomma kabeltrummor lagras på 20 000 kvm i Bällsta, där man också har leveransfärdig kabel på ett område av 28 000 kvm. För säkerhets skull finns ytterligare 64 000 kvm som delvis används för uppställning av större kabeltrummor. En fabrik i Alingsås disponerar 10 000 kvm och en i Öregrund 5 000.

För att bilden ska bli klarare, ska vi be att få tala om att Sieverts Kabelverk har 2 500 ton bly i förråd förbrukar 500 ton bly i månaden använder 1 100 ton koppar i månaden lyfter och flyttar materialet med 40 truckar och traktorer snickrar 10 000 kabeltrummor per år har två bad, öppna 0500–2330, som serverar 40 000 bastubad om året har fabriksgolv gjorda för belastningar mellan 500 kg och 5 ton/kvm

Så var det då om- och nybyggnaderna. Ingenjör Ove Bull är byggchef på SKV, och han berättar för oss om planerna.

– Äldst på Sieverts är telekabelfabriken vars första hälft blev klar 1912. Tio år senare fick den sin andra hälft. Sedan dröjde det ända till efter kriget innan något nytt kom till. 1945–46 byggdes affärskontoret med laboratorier. Året därpå tillkom första hälften av kraftcentralen. 1948–49 uppfördes gummiledningsfabriken och andra hälften av kraftcentralen, plus en 500 m lång kulvert som förbinder kraftcentralen med övriga fabriksbyggnader.

Början till utvidgningen var gjord och tillbyggnaderna kom sedan slag i slag: lokalerna med brandstationen, smedjan, service- och rörverkstäden stod färdiga 1952. Kraftkabelfabriken byggdes i två etapper, den första 1955, den andra 1958.

Gummiledningsfabriken utökades 1959 med avdelningarna för förtunning och omspolning, och samma år byggdes första hälften av mekaniska verkstaden.

– Vad ligger närmast i tiden i fråga om kommande byggen?

– Serviceverkstäderna utvidgas i två omgångar varav den första är färdig i år och den andra nästa år, omtalar ingenjör Bull. Då har också gummiledningsfabriken fått ett nytt skott med laboratorium, provningsavdelning och lager. Slutligen skall kraftkabel fabriken utvidgas med en tredje etapp, som kommer att gränsa till den gamla telekabel fabriken. Den etappen torde vara avklarad i mitten på 60-talet, om utvecklingen fortsätter i samma takt som hittills.

De nya husen är stora saker som kräver mycket plats. Expansionen kommer delvis att ske på bekostnad av några äldre byggnader på fabriksgården. Där skall också en djup svacka fyllas ut för att underlätta truckarnas arbete med det tunga materialet, koppar, bly, kabeltrummor.

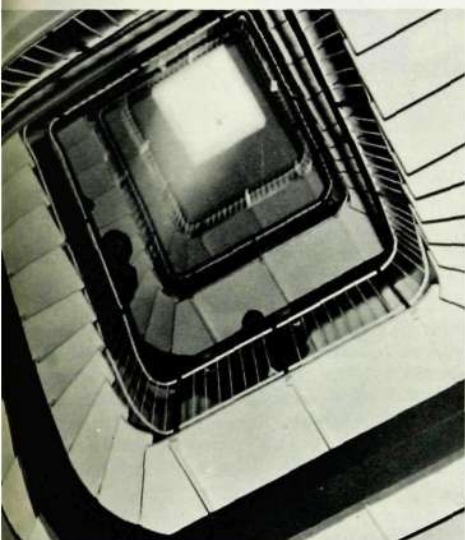
Sieverts gyllene regel när det gäller fabriksbyggen har varit: Do it yourself, och man har verkligen gjort det mesta själv, från ritning och planering till byggande och inredning. Det har inte alla gånger varit så lätt att få arkitekter och

annat byggfolk med på noterna till en början. Men när så det nya står färdigt, har alla varit ense om att just så ska det se ut. Och sedan kan det också hända att här och var i landet dyker upp både det ena och det andra som verkar mer eller mindre Sievertsinspirerat...

Om allt det här blir dyrt? Javisst, men ändå sparar man stora summor på gördet-självandet. Exempelvis år 1952 byggde Sieverts Kabelverk lagerlokaler för 32 kr/m³, inberäknat värme och ledningsdragnings.

Bilden ovan är tagen från taket av gummiledningsfabriken som byggdes 1949. Hitom skorstenen i övre vänstra hörnet visar de vita linjerna var serviceverkstädernas tillbyggnader ligger när de är färdiga i år och nästa år. Den långa tegelbyggnaden som sträcker sig från skorstenen och åt höger är telekabel fabriken från 1912 och -22. Invid den skall kraftkabelverkets tredje etapp, klar 1965 (?), uppföras. Nybygget i förgrunden t h är gummiledningsfabrikens tillbyggnad med laboratorium, provningsavdelning och lager, som beräknas vara färdig under 1961. De låga husen på gården i bildens mitt skall rivas inom kort och får ge plats åt en takförsedd materialuppställningsplats.

Ett av de utmärkande dragen hos SKV är de moderna, ljusa och luftiga lokalerna. Det gäller inte bara de nybyggda fabrikerna, utan också kontoren. Bilden ovan t v ger en uppfattning om de moderna perspektiven. Trappan slingrar sig i korta, djärva ansatser genom våningsplanen i kontorsbyggnaden. Vad tror ni att varje blytrave på bilden t v väger? En svår uppgift, men vi kan tala om att blytackorna utgör ett normalt lastbilslass. 4 000 kg är vikten. T h ser vi en exteriör av typiskt Sievertssnitt. Det är kraftkabel fabriken i betong och glastegel. Fabriken byggdes 1955 och -58. Byggnaden i bakgrunden med skorstenen är telekabel fabriken från 1912.

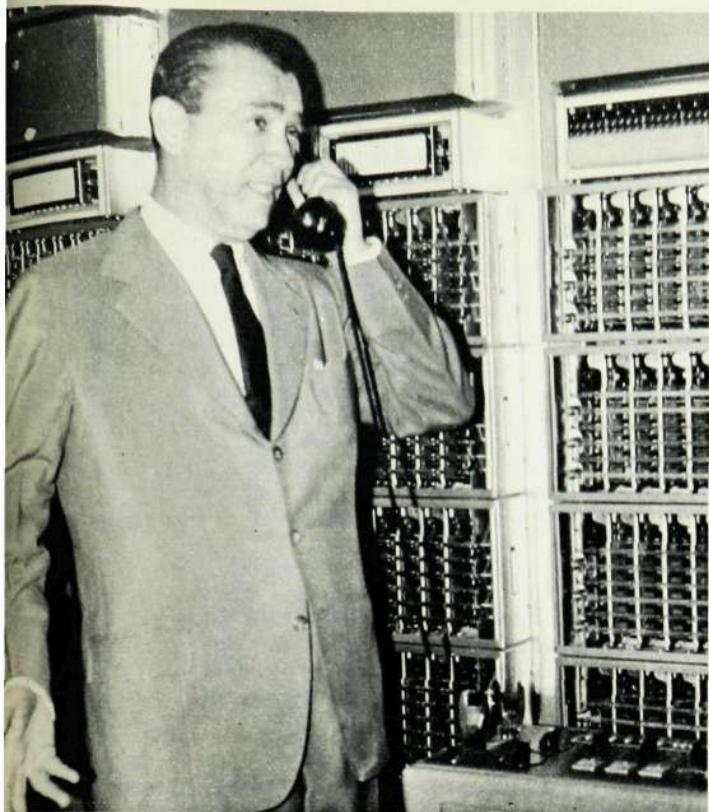
LM Ericssons Fotoklubb höll månadsmöte i Midsommargården den 10 oktober. Två kameramän av rang hade inbjudits att prata foto och visa bilder: Anders Engman från Kamerabild och Olle Seibold från Dagens Nyheter. På programmet stod också genomgång av tävlingen Aktion, som samlat få men goda deltagare. Bästa bilden hade tagits av Gösta Borg, HF/Dpl. Vi ser den här ovan, »Majstångsresning i Bergkarlås, Mora».

Sultanen av Djokjakarta, Mr Hamangobuwono, besökte Huvudfabriken i mitten av oktober. På bilden ses sultanen manövrera modelljärnvägen på HF:s utställning. Stående ses fr v pressekreterare Sujud, ing. Klingström, LME, och ambassadör Sudjono.

Omkring 600 LM-pensionärer gick den 24 och 25 september på Apollonia-teatern, där LME:s teatergrupp framförde Hjalmar Bergmans »Swedenhielms». Titelrollen innehades av Artur Mattson, HF/Vp, och föreställningarna blev en klar succé. Salongen var praktiskt taget fullsatt på både lördagen och söndagen. Tidigare i höst uppträdde LM-teatern på Uttans sanatorium och Söderby sjukhus, även där med stor framgång. På den här bilden från Apollonia-teatern ser vi fr v Lars Thor, Artur Mattson, Ulla Starck, Inez Nilsson och Hans Andersson.

Brasilens förre president Juscelino Kubitschek besökte i början av september för andra gången telefonstationen Sul i huvudstaden Brasilia, dit LM Ericsson levererat en koordinatväljarutrustning, typ ARF. Centralen togs i bruk i april i år och har en kapacitet av 5 000 linjer. LME har dessutom fått beställning på åtta mindre anläggningar i den nya huvudstaden.

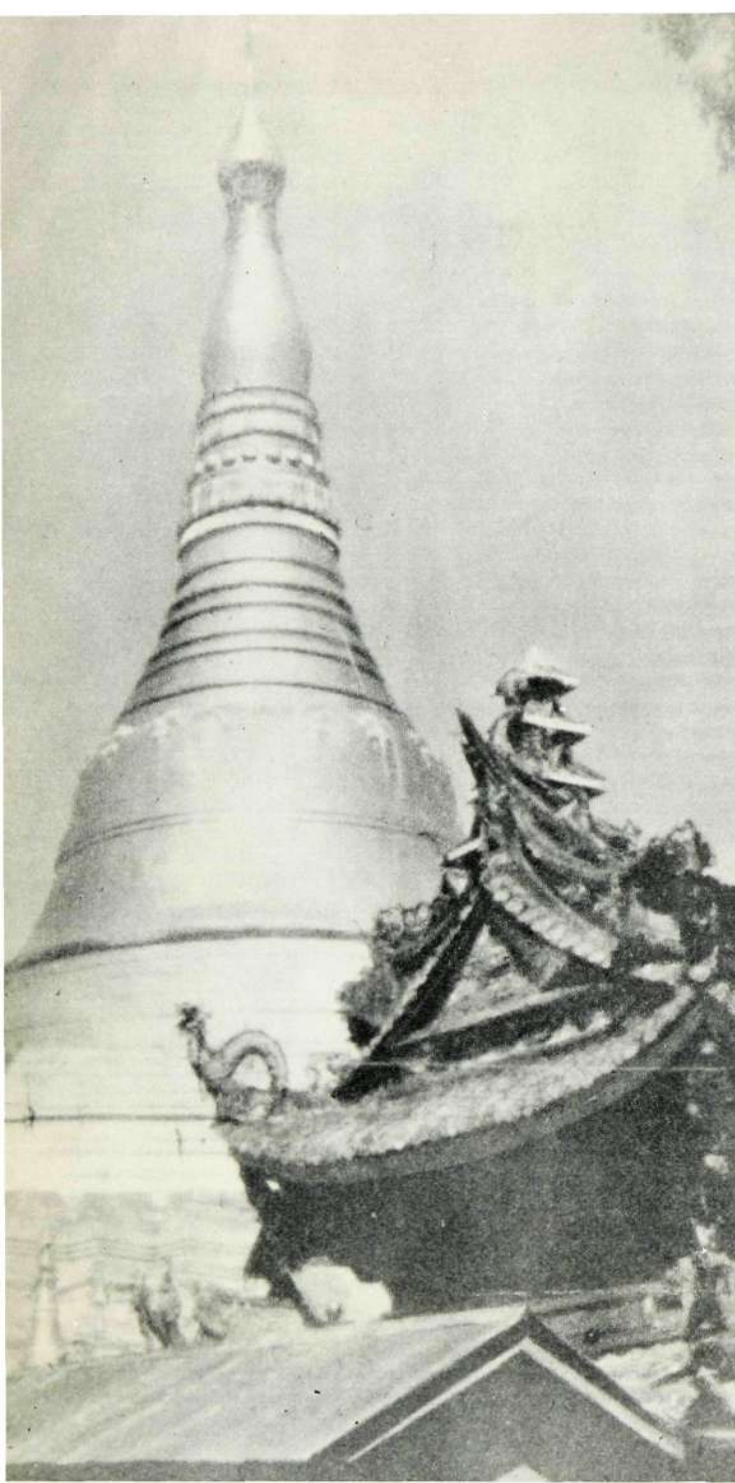
Ericofonen och andra LM Ericsson-produkter rönte stor uppskattning när de visades på Labour Unions Day i Tanger nyligen. Olika företag presenterade sina tillverkningar i en parad av rullande utställningar. Telefonbolaget Telefónica de Tanger, som köpt teleutrustning av LM, visade bl a Ericofonen på utställningen.

Den 16 september inkopplades den första stora automatiska koordinatväljarstation, som LM Ericsson levererat till Australien, den i Toowoomba på 6 300 linjer. Invigningen förrättades av parlamentsledamoten Mr. R W C Swartz, Darling Downs district. På bilden tv ses fr v Mr. L G Rowe, verkställande direktör för LM Ericsson Telephone Co. Pty. Ltd., Mr. Swartz, Mr. E C A Brown, post- och telegrafdirektör för Queensland, samt ing. L Estberger, Telefonaktiebolaget LM Ericsson.

LME-koncernens insamling i oktober till förmån för de spetsläska gav ett mycket gott resultat. De siffror som uppnåddes ligger högt över tidigare insamlingsrekord. Enbart vid Huvudfabriken och Tellus gav LM:arna över 10 000 kr. Man förstår lätt värdet av denna summa, när man betänker insamlingens paroll: För 15 kr får en spetsläsk medicin som räcker ett år. På bild en från sammanräkningen vid HF ser vi fr v Erik Persson, Verkstadsklubbens repr., Hugo Appelgren, ordf. i Arbetsledarklubben, Tore Jansson, SIF:s repr.

Ett löfte om julnummerreportage för Kontakten är inte alltid så lätt att uppfylla. Man ser sig omkring i den grå vardagen i det främmande landet och finner intet så anmärkningsvärt att det bör kunna fånga en läsekrets. Solen stiger i morgondiset över de gyllene pagoderna. Visst vilar det en tidlös skönhet över dessa guldglänsande himlastormare, men inte är det något att göra ett reportage på. Värmen står het och kväljande över basarnas brokiga virrvarr, eller monsunregnet kastar sig vilt och förtåtat över de låga tryckande kojorna, allt medan trädjättar trotsande reser sig mot den svartblå åskhimlen. Visst är monsunstormen magnifik, men inte heller den är något att bygga ett reportage på.

Vad gör man då? Jo man tar mod till sig och stiger in i huset 103 Yankin i Rangoon, in till familjen Aung Yah.

Ett radhus, ett steg direkt från trädgården in i vardagsrummet, köket rätt fram, sovrummet till höger.

U Aung Yah möter i dörren med det ständiga österländska leendet. U Aung Yah är Assistant Engineer i Burma Telecoms, landets telefonförvaltning. Han och hans familjs liv formas alltså av den världsomspännande telefon, som nu blivit allas vår arvedel, och därför borde kanske ett reportage från radhuset 103 i Yankin i Rangoon och från familjen Aung Yah ha sitt intresse för Kontakten läsare.

V i slår oss ned i teaksoffan och dottern dukar fram eftermiddags-teet. På väggen lyser färgfotoreproduktioner med äkta norrländska fjällmotiv och Stockholms Stadshus. U Aung Yah blev utvald för den kontingent burmesiska ingenjörer, som sommaren 1955 skickades till Stockholm för att vid LM Ericsson studera vårt telefonsystem. Denna resa har inte bara satt sina spår på väggen i Aung Yahs hem. U Aung Yah förvärvade många vänner i det fjärran, kalla landet, och hans omdömen om vårt land och dess innebyggare är utomordentligt positiva:

»Att komma från denna del av världen och därtill med det omisskännliga orientaliska utseendet skapar ett visst komplex när man hastigt kommer in i en tekniskt avancerad och som man tror ytterligt effektivitetsjagande miljö. Man tror till en början, att de främmande människorna skall känna sig belastade och besvärade men blir snabbt tagen ur den villfarelsen vid LME. Vi behandlades från början respektfullt korrekt, med tiden allt vänligare och både jag och mina kolleger fick glädja oss åt en allt intimare vänskap med LME-folket. Detta var för mig en mer positiv sida av Sverige och

»Solen stiger i morgondiset över de gyllene pagoderna. En tidlös skönhet vilar över dessa guldglänsande himlastormare. Värmen står het och kväljande över det brokiga virrvarret.» Nedan ses familjen Aung Yah samlad i huset 103 Yankin i Rangoon.

Intervju i Rangoon

svenskarna än all den imponerande teknik, som från alla håll vällde över oss eller den enastående höga levnadsstandard som svenska folket uppnått.»

U Aung Yah, 46 år, som är född och uppväxt i Tenasserim-distriktet i södra Burma kring staden Moulmein och utexaminerad från Jadson College i Rangoon, har åtskilligt att beställa med LM Ericssons nät- och stationsbyggnadsprogram i Rangoon.

U Aung Yahs intresse vid sidan om telefonen och familjen är simning och fotbollsledarskap. På söndagsmorgnarna leker Aung Yah vattendjur med familjen i den närbelägna Inya Lake, ett seglar- och simmar-eldorado för det vattensträngande Rangoon.

Med sitt friska vatten och sina alltid högsommargrönkande stränder är Inya Lake en välbehövlig kontrast till den mäktiga, trögflytande floden Irrawaddy, vars smutsbruna vatten och gytjebemängda stränder bildar storhamnen Rangoon.

Fotbollsledarskapet är på sitt sätt en del av yrket för Aung Yah. Telefonförvaltningens fotbollslag är ett av de ledande i landet, med andraplatsen säkrad i första divisionen för året.

U Aung Yah är kristen till skillnad från de flesta burmeser, vilka i allmänhet omfattar den buddistiska filosofien. Han känner därför väl till julhälsningarnas innebörd när han ber mig till avsked, att inte glömma överbringa en önskan om en fridfull jul för alla de vänner vid LM Ericsson i Stockholm, vilkas minne alltid kommer att »färga hans aftonhimmel».

Här lämnar vi alltså familjen Aung Yah, men vi vill gärna fortsätta och berätta något om LM-arbetet i Rangoon.

Från Yankin som är ett relativt nytt bostadsområde, en drabantstad i Stor-Rangoon, far vi tillbaka in mot centrum längs Sule Pagoda Road, huvudstråket, affärsgatan. En kinesbegravning med trummor och banderoller bryter raden av nedslitna bussar och japanska ettriga trehjulstaxis. Tungt lastade kärror med jättehjul dras av utsläpade barfota hinduer.

På näringsställen och kaféer kastar man i sig dagens risportion, nedsköljd med en klunk vatten. En och annan trottoarvandrare tar sig en tupplur på trottoaren i skuggan av ett kabelskåp. Vid vattenposten sker allmän tvagning under ivrig diskussion om dagens aktualiteter.

Vid änden av kvarteret ej långt från Sule Pagoda reser sig en hög modern betongbyggnad, huvudtelefoncentralen i Rangoon.

På nedre botten den primitiva manuella interurbancentral, som just nu bytes ut mot en modern LME-anläggning på 18 växelbord. Under det gångna året har emellertid ett lag proppväxlar av LM Ericssons tillverkning svarat för all in- och utgående nationell och internationell telefontrafik i Rangoon. Sällan har våra gamla proppväxlar med handinduktorer och mässingsproppar haft så anspråksfulla uppgifter sig förelagda. Konstruktören av vår lilla 5-linjers proppväxel skulle säkert sträcka på sig om han såg sitt alster framtidsförmedla trafik från det legendomspunna Mandalay till fjärran London. All inredning, bord, kortfack och riksbeställning, utförd i prima svensk furu från lådor, i vilka nätmateriel vandrat över haven till Rangoon.

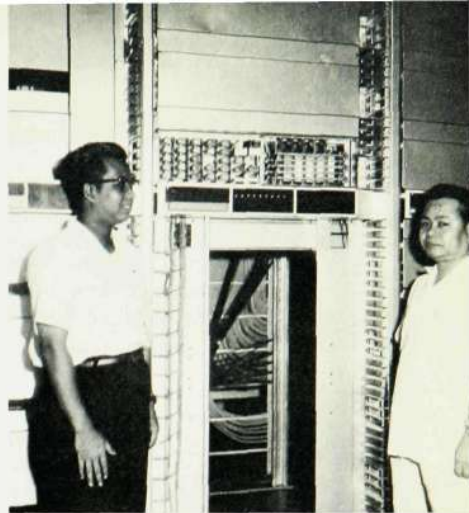
Mrs Mary Koban är vaktföreståndare för denna enkla men dock effektiva lilla interurbancentral och hon gläds som vi andra över att snart få en modern anläggning att arbeta med. Mrs Koban är karen, en av Burmas fem nationaliteter, och har varit i Telecoms i 14 år. Trots sitt ödmjuka väsen och ständiga leende styr hon med fast hand sina blomsterprydda telefonister, och trots primitiva hjälpmedel klarar hennes trupp av nära hundra tusen kopplingar i månaden.

En trappa upp pågår utbyggnaden av automatutrustningarna och flinka händer syr ut stativkabel och provar reläsatser i rutinerad och vinnande stil. Stationschefen U Kyaw Thein och hans assistent Saw Bonny är rutinerade schemarävar vid det här laget. En enorm kopplingmängd vällde in över centralerna, när det på telefon undernärda Rangoon automatiserades, men både utrustning och personal red ut stormen trots trängsel ibland för de ivrigaste abonnenterna.

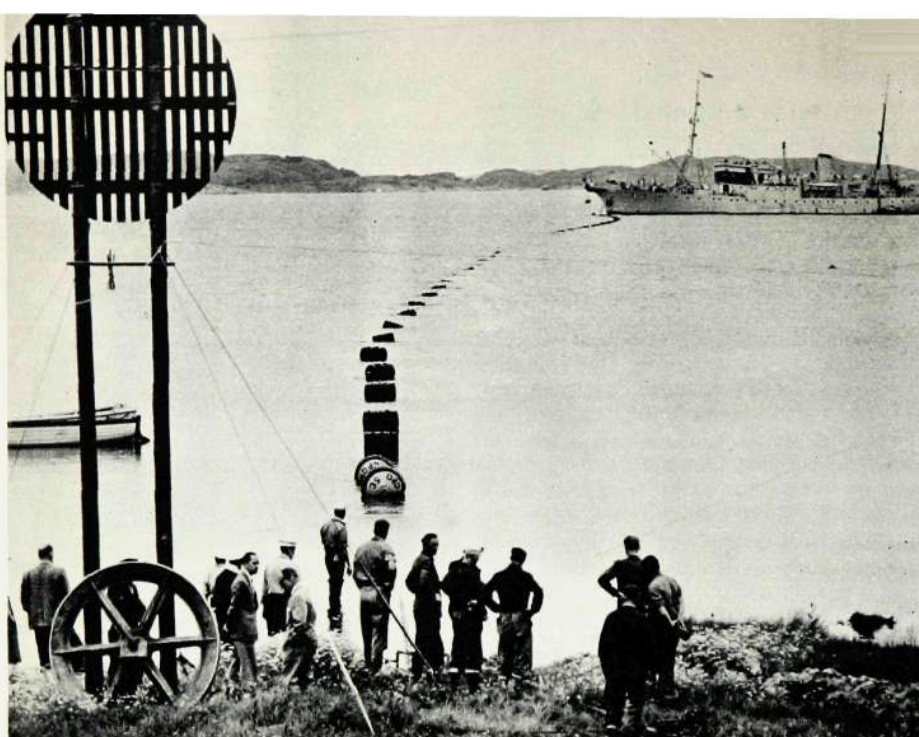
Högt upp i huset samsas bärfrekvensutrustningarna med LME-kontoret. Teknisk arbetsledning och materielövervakning i ett arbete av den storlek bolaget åtagit sig i Rangoon kräver trots alla rationaliseringsförsök ett visst kvantum administration, och administration betyder som vi alla vet skrivbord och papper. I det fallet är världen icke annorlunda vare sig platsen heter Rangoon eller Stockholm.

God Jul allesammans hemma och borta!

Hans S Andersson

På bilden t v ses Ericsson-gruppen i Rangoon. Fr v L Friisbaek, S Svensson, H S Andersson, U Khin Mg Win, K-E Thorn, H Westerståhl, C Nörrelund och Mr J Finerty-Evans. På bilden överst på sidan stationscheferna U Kyaw Thein och Saw Bonny. Därunder ser vi Mrs Mary Koban, t v, chef för Rangoons interurbantelefonister, framför sorteringsfacket, gjort av svensk furu från materiellådor från LME. För övrigt är all inredning i centralen utförd i samma material. Nedersta bilden: Från Rangoons tillfälliga interurbancentral. Linjerna från London, Osaka, Hong Kong m fl kopplas genom dessa LME-proppväxlar.

Europas längsta sjökabel

Sedan i somras delar svenska televerket och den engelska teleförvaltningen äran att ha Europas längsta sjökabel för telefoni. Kabelns längd är 940 km, och den sträcker sig från kusten utanför Middlesbrough via Nordsjön, Skagerack och den svenska skärgården till västsidan av Hisingen utanför Göteborg.

Den nya kabeln är en koaxialkabel, med en ytterdiameter varierande mellan 38 och 66 mm, beroende på vilken armering som används. På stora djup, där risken för yttre åverkan är minst, består armeringen av 16 ståltrådar runt kabeln, medan den på grundare vatten är kraftigare.

På var 33 kilometer finns undervattensförstärkare, inneslutna i stålcyllindrar. Förstärkarnas delar har förgyllts för att inte fuktskadas. Eftersom de lämnas

på havsbotten utan tillsyn och måste kunna fungera under många år, har de tillverkats under synnerligen sträng kontroll. Varje förstärkare kostar ca 240 000 kr.

Trafiken på den nya kabeln kom igång i oktober. Den har en kapacitet på 60 telefonkanaler. Förbindelserna med England ökades därmed från 23 till 36 st. Förutom för telefoni används kabeln för telegrafi, radioprogram och telex. Både Finland och Norge har nytta av sjökabeln.

I och med att teleförbindelserna med England nu blivit flera, övergår man till halvautomatisk expedition i båda riktningarna. Svenska abonnenter i automatiserade nät kommer alltså att få samtal från England anmälda av engelska telefonister.

Ny tillverkning vid SÖ

I samband med firandet av den miljonte 500-väljaren vid Söderhamnsfabri-

ken hade en utställning av den nya tillverkning som har överförts eller kommer att överföras till SÖ arrangerats. Den nya tillverkningen, som utgörs av jacklistor, nätmateriel, tidstämpelapparater och kalkylstämpel, kräver en nyanställ-

Europas längsta sjökabel för telefoni har nått svenska kusten. Ute på redden ligger världens största kabelfartyg, engelska Ariel, efter välförrettat värv.

Telefonkabel till Hong Kong

En av de största kablar som tillverkats vid LM Ericssons kabelverk i Älvsjö ingår i en leverans av telefonkabel till Hong Kong Telephone Co, vilken påbörjades i november och skall vara avslutad i år. Det rör sig om pappersisolerad, blymantlad kabel i kardelutförande, 2 040 par 0,51 mm med 82 mm ytterdiameter. Dessutom skall levereras blymantlad kabel med 100-1 400 par. På bilden nedan synas en PCUT-kabel $2\ 040 \times 2 \times 0,51$ mm före leveransen till Hong Kong.

ning av ca 200 personer inom den närmaste tiden, företrädesvis kvinnlig personal. Stadens myndigheter har lovat all hjälp som är möjlig när det t. ex. gäller att anskaffa bostäder. Det är fabriksledningens förhoppning att nyanställningsbehovet skall kunna täckas och man är givetvis också intresserad av att anställa personal från andra orter, vilket skulle kunna möjliggöras genom stadens medverkan till lägenheter och enkelrum.

TRÅDSTUMPAR

HELLO, DARLING — TIDNINGSMANS BEKYMMER
I OCH II — DEN BESVÄRLIGA TELEFONEN

HELLO, DARLING — Kontaktenredaktionen hör som bekant till LM:s reklamavdelning, vilket ger oss en — om än något långsökt — anledning till att berätta en historia som påstås vara sann och som lär vara på cirkulation i USA och England:

Avdelningschefen Larry D. Martin i Connecticut, fann en morgon när han sorterade posten på kontoret, ett härligt parfymdoftande brev av oemotståndlig färg. Nervöst sprättade han upp brevet och läste vad som stod skrivet med typisk kvinnlig stil: »Om du har lust att göra min bekantskap, så ring upp mig. Numret är...»

På hela förmiddagen kunde inte Martin göra något. Han väntade bara på lunchen och en chans att komma över en telefon från vilken han kunde prata ostört. I lunchrestaurangens ljudisolerade telefonhytt fick han sin chans. Han slog numret och hörde en lätt beslöjad, sexig röst svara:

»Hello darling. Jag är snygg att se på, har en läcker figur. Jag har faktiskt allt det som kan göra en man lycklig. Vi två kunde ha en härlig tid tillsammans...»

Martin kippade efter andan: — Ja, men var kan vi träffas?

— Mitt namn är Dauphine. Du kan möta mig och titta på mig hos alla Renaults återförsäljare.

TIDNINGSMANS BEKYMMER I — Kontaktenredaktionen sysslar annars i vanliga fall mera med journalistik än reklam, vilket kan ha både sina poänger och sina sidor. Läsaren är en av de irriterande faktorer som förstör journalistens dag. Reader's Digest berättar att någon iderik tävlingsredaktör i USA kom på den som han trodde ljusa idén att utlysa en tävling för att utkora stadsinvånaren med S, dvs. de höga principernas man (eller kvinna), den sobra livsstilens och det goda uppförandets fanbärare.

Ett av svaren löd: »Jag röker inte, spelar inte, rör inte starkvaror. Jag är trogen mot min fru. Jag ser inte ens åt en annan kvinna. Jag arbetar hårt, är tillbakadragen och disciplinerad. Jag går aldrig på bio eller teater, jag går till sängs tidigt på kvällen och går upp med solen. Varje söndag — det klickar aldrig — går jag i högmässan. Jag har levat på detta sätt de senaste tre åren.»

— Här har vi vinnaren! Den perfekta medborgaren! utbrast (förmodligen) täv-

lingsredaktören. Varpå (förmodligen) hans friska soliga leende utbyttes i en förtvivlans grimas. Sista meningen i brevet löd nämligen: — Men vänta bara till nästa år när dom släppt ut mig härifrån!

En amerikansk undersökning slog för några år sedan fast att medelläsaren bara läser 14 spaltcentimeter av varje artikel, vilket inspirerade en medlem av redaktionen i en numera avsmunad tidning i en av de städer där det ligger en LM-fabrik publicera följande: — Ärade läsare! En amerikansk undersökning säger att varje tidningsläsare bara läser 14 centimeter av en artikel. Ni har nu läst 15 cm av denna artikel. Skicka in namn och adress till redaktionen, ska ni få en tia på posten som belöning för ert intresse för vår tidning.

Nej, då. Inte ett svar.

TIDNINGSMANS BEKYMMER II — Tryckfelen roar ibland, ställer oftare till trubbel. Exempelvis för ovannämnde journalist som en gång hade den tveaktigt trevliga uppgiften att sköta två koncernägda, med varandra dock konkurrerande, tidningars lokalredaktion. Saxen var följaktligen i flitig användning, inte minst Pers' fina organ Vestmanlands Läns Tidning fick lämna några centimetrar här och var. En dag hade VLT en s. k. kalasgrunka inne om att »Vattenverket i Fagersta stått under vatten», en nyhet som förstörts på tre rader. Klippning och uppskrivning, rafflande interiörschildring från det översvämmade vattenverket. Och nästa dag en stillsamt beklagande kommentar i VLT angående gårdagens beklagliga tryckfel. »Texten skulle givetvis lydit: Vattenverket i Fagersta har stått under natten.» (Det var inte för mycket vatten i vattenverket, det var strömavbrott.)

ÖVER SVÄRIGHETEN ATT TELEFONERA — Knallebygden, telefonens barnaar:

I ett hem hade man installerat en telefonapparat. Dagen efter då frun i huset var ensam hemma ringde det på telefon. Frun betraktade apparaten med skräck i blicken och vågade inte svara. Då emellertid signalerna fortfor tog hon ett steg mot telefonen och skrek med förtvivlan i rösten:

— Hallå i hört (hållet)! Adel är inte hemma och jag kan inte telefona!

Wasavisning på LME-träff

Sällskapet LME samlades till höstträff den 13 oktober i Teknologföreningens lokaler. 120 LME:are hade mött upp för att lyssna till initiativtagaren till Wasaprojektet, ingenjör Anders Franzén, som berättade om katastrofen söndagen den 10 augusti år 1628, då svenska flottans stolthet, det praktfulla regalskeppet Wasa gick under på Stockholms ström med man och allt.

Föredraget illustrerades med ljusbilder, och man fick en god uppfattning om de oerhörda svårigheterna vid bärgningen av det 300-åriga fartyget, som när det åter ser dagens ljus någon gång nästa sommar, blir en världssensation av första klass. Sedan återstår att se vad som blir av skeppet, det är ju ännu ovisst om något Wasamuseum kommer till stånd.

Efter de marina begivenheterna var det dags för supén, och när den var avklarad, var Roffe Larssons trio redo och spelade upp till dansen som avslutade höstträffen.

En månad senare, närmare bestämt den 11 november, var det dags igen. Den här gången för den sedvanliga gäsabloten på Hotell Gillet i huvudstaden. Ordföranden i Sällskapet, Anders Jörgensen, hälsade de 175 LME:arna välkomna, och dir Malte Patricks talade om företagets stora framgångar på senare tid.

— Att vårt företag har ett så gott namn ute i världen, sade dir Patricks, är vars och ens förtjänst som lägger ner ett helhjärtat arbete på att föra fram våra produkter till den position de idag intar.

Frammot kvällen tittade Casinorevyns Stig Grybe och Sven Lykke upp och underhöll med spex och sketch.

Jaså, ni e en tvåbilsfamilj? Äh, de e väl ingenting? Vi e en trefamilj.

Eric »Lunkan« Lundqvist i hemmiljö. Som synes har de många utlandsvistelserna avsatt sina spår i form av rikkabylyvapen, marockanska stolar, en rysk soffa av gjutjärn från tsarens tid, moriska festkläder, ett grekiskt kaffebord och, inte att för-glömma, ett muskedunder från Marocko med ett antal silver-spikar i kolven, var och en markerande en nedkämpad fiende i en blodig familjefejd.

Språksamt med »Lunkan«

Vilken underbar resa är det inte att som ung praktikant på firmans uppdrag göra sin första tjänsteresa till utlandet. Jag minns min premiärresa än idag. Den avverkades 1927 och målet var Polen.

Tyskan var en av fordringarna för att få resa. Och nog skulle man väl klara tyskan, lite grammatik hade man ju lärt sig i skolan. Aber nein. När tyska sov-vagnen kopplades till i Trelleborg för-stod jag inte ett ord av den tyske kon-dukτόrens svar på en som jag tyckte en-ikel fråga. Där stod jag som ett fråge-tecken ända tills min kupékamrat knuf-fade mig i sidan och viskade: – Hör du inte att han talar svenska... (Nåja, i själva verket talade han skånska.)

Sedan denna tågepisod ligger skol-grammatiken på hyllan. Istället för gram-matiken har jag använt mig av fantasin under mina språkövningar.

Polen minns jag som ett gästfritt land. Praktiktiden blev tyvärr inte lång där, ett uppdrag väntade i Norditalien. Första intrycket av Italien: Taxibilarnas gam-malmodiga utseende med gummibollen man klämde på för att varna grisar, höns och övriga fotgängare. Och tid-ningarnas rubriker: »Fartdårar på vä-garna med 50 km hastighet.»

Så vackert det var i Italien. Jag lärde mig att älska dessa små idylliska italienska städer med deras glada, livligt gesti-kulerande innevånare som tydligt visade sin glädje då man försökte lära sig de-ras språk.

Mitt nästa land blev Grekland. Men att lära sig grekiska i Grekland var omöj-ligt, där talade så gott som alla greker franska. Willy Fritschs tyska UFA-filmer var exempelvis textade på både grekiska och franska.

Från Grekland till Tanger för att byg-ga telefonanläggningen där för andra gången. Språkförbistringen var stor. Där talades engelska, spanska, franska och italienska – vilket språk var beroende av vilken gren av Tangers internationella förvaltning man besökte.

Ingenjör Eric Lundqvist på HF/Dfk, av få andra något annat än »Lunkan« kallad, är en levande bandspelare när det gäller LM-historier från alla världens hörn. Han är mannen som talar fantasiengelska, fantasiitalienska, fantasispanska, och en mängd andra språk, dvs. med fantasin snarare än med grammatiken som hjälp, eftersom innehållet i denna bok alltid verkat motbjudande på honom. I detta kåseri åker »Lunkan« taxi, skrämmer haremsdamer och blir vän med en snuvig och missförstådd amerikan.

En dag då en av mina nätmontörer reste upp sin stege mot en mur för att undersöka stagningsmöjligheten för en stolpe tittade han – sig själv ovetande – in i en haremsträdgård. Det var inte myc-ket han hann se: En kvinna, eller rättare sagt ett stort vitt skynke, springa, snava och ramla huvudstupa in genom harems-dörren.

Det blev varken stag eller stolpe på den platsen. Tyvärr kan inte Kontakten tryc-ka ens ett litet smakprov av de svavel-och peppareder varmed en arab dagen därpå förklarade att mitt folk skändat hans bostad och orsakat missfall för hans favorithustru.

Tanger var annars känt som hundarnas El Dorado; där fanns el-stolpar, telefon-stolpar för lokalnät, telefonstolpar för interurbantrafik, där fanns telegrafstolpar och där fanns lyktstolpar. Någon som helst samordning mellan de olika intres-senterna i stolparnas stad fanns inte. Tele-fonnätet byggdes dock modernt med så mycket som möjligt av underjordiska kab-lar och spridningsdosor på väggarna. Men det var ju klart att ingen husägare i Tan-ger ville ha sitt hus försett med en i tele-fonmannens ögon aldrig så liten och nä-pen dosa, i vilken kringliggande abbon-ners ledningar skulle sammanföras. Någon laglig rätt att montera sina dosor hade inte det privata telefonbolaget och där-för fordrades en nästan orientalisk smi-dighet i underhandlingarna. Fick vi nej från någon husägare kunde det uppstå situationer som var knepiga nog att reda ut. Men det fanns en standardlösning:

Vid en av ingångarna till huset, allra-helst garaget, stämdes möte med en stadsplaneringsman, en telefondirektör, en telefonare med kärra samt underteck-nad. Tidpunkten hade bestämts på se-kunden, nämligen den då ägaren skulle lämna sitt hus på morgonen. Så snart en husägare såg en dylik kommission av kända personer blandade han sig i samtalet, det slog aldrig fel. Han ville veta vad som stod på. Telefondirektören svarade då allra hövligast: – Min herre önskar ju inte ha något av våra smidiga moderna telefonfästen på ert hus, så vi blir tvungna att placera en gammaldags

så kallad uppleddning här på en stolpe. Och pekade på en plats där stolpen skulle gett husägaren dagliga svårigheter att trafikera garageingången. Det brukade inte bli några diskussioner genast, då fastighetsägaren inte gav sig tid därtill. Men vi blev alltid ombedda att återkomma och brukade då få det önskade tillståndet.

Det har sina svårigheter att agera pionjär inom telefonin. I många städer där jag bott kunde man på min tid inte använda telefonen mer än en gång om dagen såvida man inte hade en tjänare till sitt förfogande. I Tanger hade exempelvis den gamla telefonstationen av manuell typ förfallit till den grad att efter ett samtal måste man kalla på Mohamed – alla tjänare hette ju så. Pekade man därefter på telefonen så behövde man inte använda sig av något av de sju dagliga språken, för Mohamed förstod direkt detta åttonde språk och rusade alltid direkt till telefonstationen och meddelade telefonisten, som var manlig, att hans herre ville ha ett samtal uppkopplat.

Första gången jag kom till Portugal satte jag mig i en taxi och beställde
– PRAZA DO CORPO SANTO
på tydlig italienska med spanskt uttal. Men det lyckades inte.

– Ähhh? sade chauffören och vände sig om.

Jag upprepade ändå tydligare samma ord och fick till svar:

– Ähhh????!!!

Då kom jag plötsligt ihåg min gode vän som sagt att jag skulle använda mig av mina kunskaper i latinska språk i Portugal men att jag skulle hoppa över första och sista stavelsen och undvika att uttala den mellersta eller något ditåt. Jag försökte alltså en gång till:

– pRAZ CoRP sAnt.

Och se! Chauffören sken upp, glad över att jag äntligen talade hans eget modersmål, lade i växeln och lärde mig förstå racerföraren Campbell när han påstod att han aldrig varit så rädd som när han åkte med en lissabontaxi genom de smala, gamla och tjustigt doftande gatorna, kantade av stolta fiskarflickor med 50 kg fisk på huvudet.

Att sedan komma till Brasilien och tala portugisiska väckte precis samma känsla hos mig som en skidåkare får när han hittat rätta vallningen. De (brasilianerna) talar betydligt långsammare och renare. Brasilianskan (eller rättare sagt brasilianska språket, kanske är säkrast betona) våldade mig inga besvär.

Det gjorde däremot amerikanskan (språket alltså) en gång när jag var nödsakad besöka en betydelsefull amerikannare som talade en ytterst svårbegriplig dialekt. Många skickliga språkmän hade

Jag förstod inte ett dugg av den potatisrullning som försiggick innanför läpparna, inte heller av det visslande och pipande ljud som kom från hans strupe kunde jag uttyda något annat än »igår», »kvällen», »min fru», »glass», »förkyld». Där satt jag, som jag trodde, helt övergiven och tänkte »Lunkan, Lunkan, olycksfödde gubbe, vad ska du nu göra?», men då kom fantasin mig till hjälp, och jag drog till på min bredaste amerikanska med

– Varför drack ni inte en whisky?

gått bet på uppgiften och retat den betydelsefulle genom att inte förstå honom. Den gode vän som förde mig till honom underströk för mig att mitt uppdrag var fyllt av ansvar och att Telefonaktiebolaget L M Ericssons ära nu stod och föll med mig. Tyngd av uppgiften staplade jag knäsvagt fram till den betydelsefulle. Allas ögon riktades skrämt på mig när vi slagit oss ned framför den mäktige. Med blickarna sökte man utforska huruvida jag möjligen förstod något av vad som strömmade ut från mannens läppar.

Rätt gissat. Han hade verkligen fått en lufrörsförkylning av glassätandet.

För inte så värst länge sedan satt jag i Centralamerika och pratade med LM:s agent.

– Om vi fixar det här kontraktet ska jag lära mig spanska grammatikaliskt, bedyrade jag honom. Men fick till svar:

– Gör inte det, då mister du din personlighet!

Jag slapp mista den. Dagen därpå blev det revolution i landet.

Lunkan

VI VET NOG

att du brukar låta din manliga strupes väljud flöda i badrummet på mornarna, vi har hört dig. Vi tycker att din röst låter bra, men dina grannar – som givetvis är omusikaliska – säger att du väsnas, så varför kasta pärlor för svinen? Varför inte i stället kontakta oss? Vi behöver dig, och du behöver oss för att få det rätta utbytet av dina röstresurser.

Vi repeterar varje torsdag kl 18.00 i Midsommargården, och vill du veta mer om oss, kan du ringa vår ordförande Nils Lindgren, HF/Vt 15, bostaden 45 95 15.

Välkommen!

LME:s Manskör »MIKROFON»

Försök med brandalarm

Om det skulle börja brinna i en fabrik, vilken sorts brandalarm låter då höra av sig först? Jondetektorn, termokontakten eller sprinklern? Vilken alarmtyp skall man ha i en mekanisk verkstad, och vilken typ i en textilfabrik? För att få svar på dessa och andra frågor hade L M Ericssons Svenska Försäljnings AB, FÖB, i samarbete med Stockholms Stads brandkår anordnat en mängd försök med olika brandalarm under realistiska förutsättningar.

Inbjudna vid försöken var bl a representanter för Kungl Fortifikationsförvaltningen, Kungl Järnvägsstyrelsen, Kungl Telestyrelsen, Kungl Vattenfallstyrelsen, Statens Brandskola, Statens Provningsanstalt, Riksbrandinspektören, Stockholms Gas- och Vattenverk, Svenska Tarifföreningen, industrier och försäkringsbolag.

Platsen för övningarna var det gamla Mälarbadet i Stockholm, för länge sedan utrymt och väl lämpat för »lek» med elden. Försöken utfördes dels på ett övre golv med 8 m till taket, dels på ett undre med drygt 3 m takhöjd. Dessutom gjordes försök på det undre golvet, där det övre var genombrutet och den totala takhöjden alltså drygt 11 m. Under försöken mättes kontinuerligt temperaturen i luften vid varje alarmkontaktställe. De termokontakter som användes var dels 50-gradiga, dels 70-gradiga.

Vi skall här redogöra för några av försöken.

Skall man ha jondetektorer som brandvarnare i en mekanisk verkstad? Det beror på vilken sorts arbete som utförs. Det visade sig nämligen att svetsning på rent järn (normalt verkstadsarbete) inte påverkar jondetektorn. Däremot gav den utslag när man svetsade på målat järn (färgavbränning).

Ett försök visade att eld som uppstår till följd av överbelastning av en elektrisk transformator upptäckts snabbt av jondetektorn. Termokontakter kan här inte komma i fråga, eftersom någon temperaturhöjning inte förekommer. Jondetektorn är alltså ett bra skydd för t ex telefonväxlar, och elektroniska datamaskiner.

Ett annat exempel på jondetektorns användbarhet är den form av brand som uppstår när tyg antänds av en strålkamin. Förhållandena är ganska lika också vid eld som följd av sängrökning, då ett täcke fattar eld. Glödbranden höjer inte temperaturen tillräckligt för att termokontakter skall ge utslag. Samma sak gäller eld i en textilfabrik eller ett bomullsspinneri. Där är jondetektorn det enda verkliga skyddet.

För att fastställa vilken alarmkontakttyp som var snabbast vid hastigt upplammande eld i plank, bräder och liknande fibrösa ämnen, hade man monterat upp både jondetektorer, termokontakter och sprinklerhuvuden. Materialet antändes, och redan efter 36 sek kom första larmet från en jondetektor. Sedan följde andra jondetektorer på olika avstånd från brandhärden. Först efter 4 min och 35 sek gav den första termokontakten, en 50-gradig, utslag. Den första 70-gradiga kom efter 11 min och 45 sek. Trots att temperaturen i taket under 6 min var 80 grader, kunde man inte få någon reaktion hos sprinklerhuvudet.

Som sammanfattning kan sägas att jondetektorn är ett utomordentligt snabbt och effektivt skydd, även vid hastigt tilltagande bränder. Värdet av snabbt larm i sådana fall framstår klart av att man i städer måste räkna med att ca 5 minuter hinna gå innan brandkåren kan vara på platsen.

Satellittelefoni

För att utöka och förbättra telekommunikationsnätet över stora avstånd på jorden undersöker man möjligheterna att använda satelliter som aktiva relästationer i radiolänkar för mikrovåg. Satelliterna är avsedda att kretsa runt jorden i bestämda banor på 3 000–5 000 km höjd.

I USA har man gjort försök att med månen som passiv reflektor tillfälligt bygga upp en teleföbindelse mellan New Jersey på amerikanska ostkusten och Kalifornien på västkusten. Denna månförbindelse gick att uppehålla i flera timmar. Nästa fas i utvecklingen var uppsändandet av reläsatelliten »Kuriren» i oktober.

»Kuriren» skall kunna göra samma nytta som 20 teleprinterstationer. Den kan också

användas för talförbindelse mellan olika platser på jorden. Då satelliten passerar inom räckhåll för en marksändare, tar den emot meddelanden och magasinerar dessa i ett minne. Samtidigt kan den själv sända meddelanden, som den tagit upp från andra sändare.

Elektronikutrustningen i »Kuriren» väger ca 250 kg. Som primära spänningskällor används nickel-kadmiumbatterier, som laddas av 19 152 solceller. Satelliten innehåller fyra sändare som arbetar inom mikrovågsområdet och lika många mottagare för samma band, två fjärrmåtsändare och två mottagare för ultrakortvågsbandet och fem bandspelare. Nästan halva totalvikten upptas av reservdelar som vid behov kan inkopplas på signaler från jorden.

Förutom de nämnda sändarna har satelliten ytterligare två som sänder endast bär-våg. (Electronics/Teknisk Tidskrift.)

Konstföreningen

Den här graciösa lilla balettflickan var en av vinsterna i LME:s Konstförenings höstlotteri, som hölls i november. Statyetten som är ett par decimeter hög, är gjord av Torsten Fridh och är utförd i lera. HF:arna hade flera tillfällen att beskåda flickan, som liksom de andra lotterivinsterna var utställda i matsalarna. Första vinsten var en oljemålning av Georg Lodström, kallad »Stockholmsvinter». Bland de övriga utställda verken kan nämnas ett Ölandsmotiv av Sigrid Ros av Hjelmsäter, ett stilleben av Maud Rydén, »Grottan», en modern sak av Sture Haglund, och den likaledes moderna målningen »Askar», utförd av Göran Folcker.

VI TACKAR

... för födelsedagshyllningar

Sigurd Runeborg, FÖB/Fm
Margherita Löwendahl, HF/Vt 31
Arthur Bengtsson, BA/Vt
Sussie Jomgård, HF/Mpa
Irma Söderberg, HF/Vt 36

... för annan vänlighet

Ann-Charlotte och Sven Jansson, HF/Ir
Mirjami och Carl-Axel Almström,
HF/Cjks
Arthur Lundgren, T/Krbd

... för vänligt deltagande

vid min makes, Oscar Carlquist, pensionerad, bortgång
Juliana Carlquist, HF/Vt 36

Ung man med knytnävar

- Ingo har en stor chans att ta tillbaka titeln. Han slår tillräckligt hårt. I sista matchen mot Floyd tror jag att han fick en chock när han såg hur Floyd blivit förvandlad. Det helt enkelt knäppte till i skallen på honom...

Den unge man som säger detta till Kontakten kunde lika gärna uttala sig sakkunnigt om ett vitt skilt ämne, nämligen den

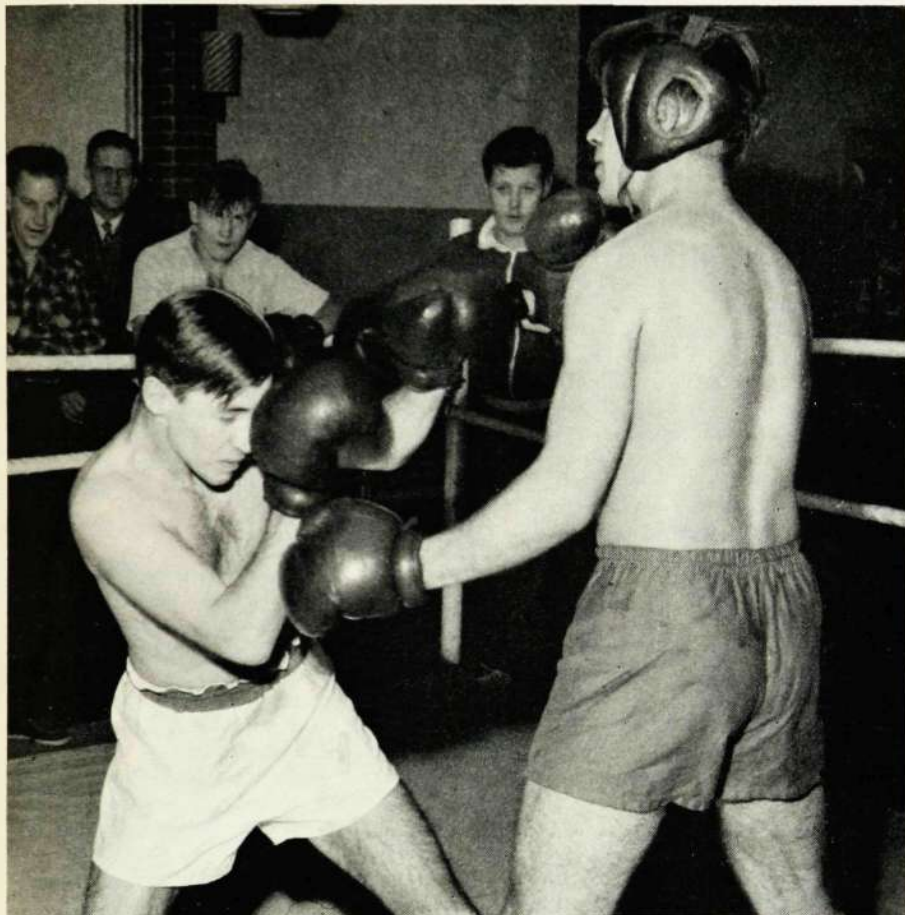
sköna men kanske något tålmodsprövande konsten att knyta vackra ryor.

Det är verktygsmakaren Bengt Sundström, 24 år, jobbar på Vt-19, som har den, vi vågar säga mycket ovanliga, hobbykombinationen boxning-ryaknytning.

Bengt är kassör i BK Höjden och ägnar en hel del tid åt boxningen. Han boxas i lättvikt och har kommit tvåa i JM. Hans

På den stora bilden ser vi Bengt Sundberg i ringen, t v, och på den lilla är han i färd med ryaknytningen.

bror Arne, som tidigare arbetade på Vt-15, boxas också och har representerat Sverige i landslaget.

Ryaknytningen, som Bengt började med en period då han hade lite extra tid över, tar också sina timmar. 3-400 timmar per rya räknar Bengt Sundström med. Förutom att det är ett bra tidsfördriv att »knyta knutar» får man snygga saker att hänga på väggen.

För att återgå till boxningen så har inte Ingo-febern satt några märkbara spår inom amatörboxningen, i varje fall inte inom BK Höjden. Möjligen har det kommit några s. k. småkillar till klubben för att utbilda sig till Ingos.

En viss riksdagsman i Jönköping, som arbetar på att få boxningen förbjuden, har inte Bengt Sundströms sympatier. - Om man bara sett en boxningsmatch för 25 år sen, till på köpet en proffsmatch, vet man ingenting om boxning. Boxningen är en helt ofarlig sport så länge man boxas förstådigt, anser Bengt.

Men vad tycker då pappa Sundström (som f. ö. träffas på HF/Yfs)? Är han inte rädd att få sina pojkar hem sönderslagna?

- Jag tycker det är bra att dom boxas. För det första lär dom sig att klara sig själva i skolan och annars, behöver inte springa hem till mamma och klaga. För det andra har dom någonstans att ta vägen på kvällarna, behöver inte stå i gathörnen och hänga.

Pappa Robert Sundström har boxats själv också. Sina grabbar började han träna när dom var 10-12 år.

-m

1960 ett ganska bra idrottsår

När man skall sammanfatta intrycken från årets idrottsäsong så är det som vanligt en blandning på gott och ont. I ett flertal idrottsgrenar har det skett en märkbar uppryckning, medan många står stilla i utvecklingen.

Deltagarantalet är som alltid beroende på propagandan inom de olika koncernföretagen. En bidragande orsak till att många inte kan delta är de många gånger kostsamma resorna när tävlingarna ej går på hemmaplan. Under de senaste åren har det blivit en lättnad beträffande resorna då det numera tack vare ett koncernlotteri kan beviljas reseanslag för koncerntävlingar.

Tidigare har i dessa spalter påtalats det ringa intresse som visats från flera av våra koncernföretag för deltagande i de tävlingar som anordnats. Säkert är det många idrottsintresserade inom de olika företagen som vill vara med men ej har fått kännedom om de olika tävlingarna. Det förekommer även företag där anslag om koncernmästerskap ej kommer upp på anslagstavlorna - något som resp idrottsklubbar bör övervaka och påtala.

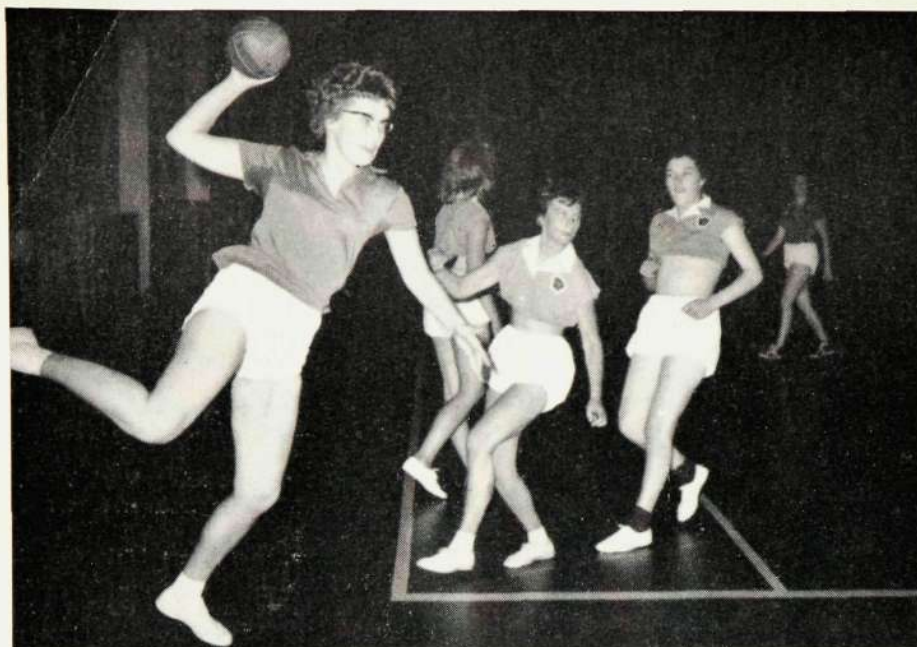
De olika idrotternas verksamhet och omfattning framgår något av följande överblick.

Badminton

Badminton är en av de små idrotterna inom koncernklubbarna, och detta får nog i första hand skrivas på lokalfrågans konto. Trots detta samlar våra mästerskap varje år ett 50-tal deltagare, och vi tror att när lokalfrågan blir löst kommer också deltagarantalet att stiga.

Bordtennis

Från forna tiders spel på matsalsbordet, det s. k. ping pongspelet har nu utvecklats en stor sport i form av bordtennis. Även här har lokalfrågan stor betydelse, men den är lättare att lösa då utrymmet för ett bordtennisbord inte är så stort. Bordtennis kan även som koncernidrott räknas till de bästa idrotterna och intresset är mycket stort för såväl koncern- som interna tävlingar.

Bowling

Bowling är en idrott där inte födelseåret har så stor betydelse som i många andra idrottsgrenar. När man blickar tillbaka i resultatlistor kan man se många namn som för 10-15 år sedan låg i toppen och som fortfarande hänger med bland de bästa.

Med de nya moderna bowlinghallarna har omkostnaderna stigit för dem som utövar idrotten, men detta tycks inte inverka menligt på deltagandet som fortfarande är mycket gott och även på väg uppåt.

Bandy

Bandy står numera inte på vårt program men trots detta är det några företag som fortfarande är med och spelar i de olika korpserierna. Bandy efterföljare som korp-idrott är korpshockey och till denna återkommer vi.

Fotboll

Här kan man fatta sig kort. Fotboll är fotboll kort och gott, och intresset för leken med läderkulan finns alltid om det så är vid de första stapplande stegen i barnkammaren eller på en grön gräsplan vid match mellan två oldboyslag i korpserien. Även som koncernidrott är fotbollen i toppen och där kommer de minst väntade företaget med deltagande lag.

Fri idrott

En idrott som vi väntat och hoppats mycket på men som i många år legat i dödvatten, detta inte bara inom korp-idrotten utan också inom den civila idrotten.

Det uppsving som förekom på »Hägg-galornas» tid kanske inte återkommer så snart, men att det är på rätt väg kan man med glädje konstatera.

Som koncernidrott hör givetvis friidrotten till de bättre tack vare de gamla pålitliga kämparna som återkommer år från år med samma strålände intresse.

Nu väntar vi bara på ungdomen... när kommer den?

Handboll

Handboll... hårda duster mellan lag från Karlskrona, Göteborg och Stockholm, dråpliga dueller mellan gamla »arvfiender» sedan många år tillbaka, detta är handbollen i ett nötskal.

Trevliga arrangemang vid mästerskap i Karlskrona och Göteborg och vinterspel i Stockholm, allt detta gör handbollen för såväl damer som herrar till en av de bättre inom vår koncernidrott.

Ett önskemål till kommande år: Bättre intresse för damhandboll.

Korpshockey

Vinterns storsport och en god efterföljare till bandyn som korp-idrott. För den oinvigde kan berättas att korpshockey (Hockey bockey) spelas med bandyklubba och boll på ishockebana efter litet mera motionsbetonade regler än bandy och ishockey och som passar olika åldersgrupper och spelkunnande.

Som koncernidrott har den ett gott namn, och deltagarantalet är stort vid de årliga mästerskapen som numera är uppdelade i en mästerskapsklass och en B-turnering.

Orientering

Orienteringssporten har många utövare inom vår idrottsverksamhet, trots att våra tidigare tävlingsdagar numera till största delen har blivit »fria lördagar».

Vi kan inte förlägga våra tävlingar till söndagar för då är ju de civila klubbarna i gång, utan vi är helt hänvisade till kvällar och lördagar för vårt tävlingsutbyte.

Det är f n en mycket stor bredd på orienteringen och enbart inom HF är ett 70-tal orienterare i farten.

Simning

Ett önskemål är att något litet av det stora intresse för simning som finns i Stockholm och Sverige skulle flyta över på LM-idrotten. Visserligen har det blivit mycket bättre på senare år, men ännu återstår

Katrineholmsfabrikens handbolls flickor var flitigt i elden. Här laddar Ull-Britt Wallenberg upp till ett knallhårt målskott.

mycket att önska. Koncernmästerskapen har samlat mycket folk, och tydligt är att intresset för simning börjat vakna även bland LM:s idrottsfolk.

Simning är en mycket allsidig idrott och synnerligen lämplig som motionsidrott, varför vi rekommenderar våra badkvällar i Forsgrenska badet på måndagar kl 20.00 och Centralbadet på torsdagar kl 20.00. Avgift kr 1:—.

Skidor

Den stockholmska vintern inbjuder ju inte alltid till skidsport och det är helt förklarligt att intresset många gånger är dåligt, men när det kommer en bra vinter så kommer även skidsporten fram i ramp-ljuset.

Tennis

Den tidigare sk vita sporten som förr endast var vikt för »fint folk» har nu blivit den verkliga folksporten med massa deltagare i såväl träning som tävlingsspel.

Både klubb- och koncerntävlingar samlar massdeltagande och svårigheten är just nu att ordna plats för alla som vill vara med.

På HF:s egna banor spelas det såväl på morgon som kväll, och även lördagar och söndagar måste utnyttjas för att alla skall få spela. Trots detta önskar vi att om möjligt ännu fler skall komma med och få en inblick i det trevliga och synnerligen motionsbefrämjande tennispelet.

Varpa

Den gotländska folksporten varpa har inte så många anhängare vid våra företag, och det är bara att beklaga, för den är både rolig och passande som korp-idrott.

Det är inte så mycket den yngre årsklassen vi vänder oss till när det gäller varpa, vi hoppas mera på dem som kommit upp i den gyllene medelåldern.

Du kan med fördel börja träningen på den egna tomten eller på badstranden. Det enda du behöver är en lämplig sten för ändamålet.

Idrottsåret 1960 har för vår idrotts vidkommande varit gott, men vi väntar och hoppas att 1961 skall om möjligt bli ännu bättre.

LME-företagens Idrottsförbund
Henry Forsberg

Tellus-man bäst i pistoltävlingen

LME:s Pistolklubbs mästerskapstävlingar hölls i lokalen i Mälarhöjden den 24 september. I kvalificeringsomgången ställde 17 man upp, av vilka 11 gick vidare till mästerskapet. Klubbmästare blev i år Folke Karlsson, T/Fp, med 349 poäng. Tvåa blev Åke Waernlund, TVE, 346, och trea Tomas Lepik, T/Kk, 344 poäng. Tore Eknor, T/Kk, belade fjärde plats med 339 poäng, följd av Torsten Hjelm, HF/Us, på 333 poäng.